herpy

PILGIFTSGRODOR

Tolima Poison Frog

Andinobates dorisswansonae

Andinobates dorisswansonae är en liten, dagaktiv pilgiftsgroda på 16-19 mm, svart eller mörkbrun med röda, orange eller gula fläckar. Den är bara känd från en liten skogsbit i norra Tolima i Colombia. Arten är sårbar och hålls knappast, så skötseln bygger på livsmiljöns svala, våta bergsklimat.

Familj: Dendrobatidae Tidigare namn: *Ranitomeya dorisswansonae*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**16-19 mm** nos-kloaklängd
Livslängd	**5-10 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Bergsskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**18-22 °C**
Temperatur, natt	**14-17 °C**
Luftfuktighet	**85-100 %**
Vatten	**Ingen vattenskål**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Ägg per läggning	**1-2**
Kläckning	**16-24 dagar**
Larvtid	**108-152 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter och färdigfoder**
Yngelvård	**Bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Andinobates dorisswansonae är en liten pilgiftsgroda. Hanarna mäter 16-17 mm och honorna 18-19 mm från nos till kloak. Huden är glänsande svart eller mörkbrun med röda, orange eller gula fläckar. Ögonen är stora med vågrätt ovala pupiller, och tårna har hängskivor. Första och andra tån är delvis hopvuxna, så foten ser ut att bara ha fyra tår. Det draget delar arten bara med *Andinobates daleswansoni*, som är röd framtill och brun baktill och lever något längre norrut. Tillsammans med *A. dorisswansonae* lever *Andinobates tolimensis*, som har brun rygg och gulbronsfärgat huvud. Lätet är en rad korta surrande ljud som liknar en syrsa.

Arten beskrevs 2006 från trakten runt Falan i Tolima och har tidigare stått som *Ranitomeya dorisswansonae*. Livslängden i fångenskap har inte dokumenterats; siffran i rutan är lånad från besläktade, små pilgiftsgrodor.

Hudgift: pilgiftsgrodor bildar inte själva sitt gift, utan tar upp alkaloider från små leddjur i födan, och uppfödda djur utan giftiga foderdjur är utan gift. Giftets styrka hos *A. dorisswansonae* har inte dokumenterats, men arten räknas som giftig. Grodorna bör inte hanteras, och händerna tvättas efter arbete i terrariet.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

Utbredning och livsmiljö

Andinobates dorisswansonae finns bara i Colombia, i den norra delen av departementet Tolima runt Falan på Cordillera Central, den mellersta av Andernas bergskedjor. Arten är känd från ett litet skogsområde i naturreservatet Ranita Dorada, som är omgivet av gräsmarker.

Den är bedömd som sårbar (VU) på IUCN:s rödlista. Hoten är skogsavverkning, jordbruk och infångning av djur.

> **Naturlig utbredning:** Colombia.

LIVSMILJÖ

Andinobates dorisswansonae har hittats i en enda bit sekundärskog på omkring 1.780 m höjd. Träden står tätt och skuggar större delen av skogsbotten, och de är tätt bevuxna med epifyter, mossa, lav och svamp. Det faller 2.500-3.000 mm regn om året, så skogen är våt året runt. Grodan lever bland vissna löv på marken och i bromelior och äter små leddjur, främst myror. Grodynglen bärs till vatten, troligen i bromeliornas bladtrattar.

Temperaturen har inte mätts i artens livsmiljö, men skog på den här höjden är sval och fuktig året runt.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Andinobates dorisswansonae*, och arten hålls knappast i fångenskap. Skötseln bygger på livsmiljön: sval, våt bergsskog med tätt kronskikt, tjockt lövskikt och bromelior. *Andinobates tolimensis* lever i samma skog och har samma krav, och *Andinobates daleswansoni* lever i motsvarande molnskog något längre norrut. Den närmaste arten med erfarenheter från fångenskap är *Andinobates bombetes*, som också lever i sval bergsskog i Colombia; siffrorna för avel och uppfödning är lånade därifrån.

Ett terrarium på 45 × 45 × 45 cm räcker för ett par. Använd ett dräneringsskikt av lecakulor, ett skiljenät och en botten av kokosfiber, skogsjord och sphagnum. Lägg ett tjockt lövskikt ovanpå, och gör gömställen med korkrör och barkbitar. Plantera mossa, ormbunkar och tillandsior, och sätt in minst en bromelia med vatten i bladtrattarna åt grodynglen. En låg skål med fuktig skogsjord är ett bra ställe för äggen. Luften ska röra sig svagt genom en ventilationsremsa så att den inte står stilla.

TEMPERATUR

Temperaturen har inte mätts i artens livsmiljö. 18-22 °C på dagen och 14-17 °C på natten passar för skog på omkring 1.800 m höjd. Arten tål värme dåligt, och längre tid över 25 °C belastar djuren. Det ska inte finnas någon värmeplats. På sommaren ska terrariet stå i ett svalt rum eller ha kylning. Vinterdvala har inte dokumenterats och behövs inte.

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska vara 85-100 %. Spraya löv och växter ordentligt en eller två gånger om dagen med regnvatten eller osmosvatten, eller använd ett dimsystem på timer. Botten ska vara fuktig men inte stående blöt. Små grodor torkar snabbt ut i torr luft, så kontrollera luftfuktigheten med en hygrometer nära botten.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Arten ska inte ha någon vattendel. Djuren får fukt från löv, växter och sprayning. Grodynglen växer upp i vatten i bromeliornas bladtrattar. Använd regnvatten eller osmosvatten utan tillsatser, och använd aldrig tvål eller rengöringsmedel i terrariet, eftersom amfibier tar upp ämnen genom huden.

LJUS OCH UVB

Ge 10-12 timmars ljus om dagen från LED, så att växterna trivs. Skogen har tätt kronskikt, så ljuset ska inte vara starkt, och djuren ska kunna söka skugga. Något behov av UVB har inte dokumenterats; en svag UVB-lampa (Ferguson-zon 1) är valfri.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Andinobates dorisswansonae mäter bara 16-19 mm och äter små leddjur, i naturen främst myror. Ge hoppstjärtar och små bananflugor varannan dag, och pudra foderdjuren med kalk de flesta gångerna och med vitaminer med D3 1 gång i veckan. Håll egna kulturer av hoppstjärtar och bananflugor så att det alltid finns foder. Små gråsuggor ger omväxling.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är dagaktiv och lever på marken i lövstreckan. Revirbeteende har inte dokumenterats. Ett par kan hållas tillsammans i ett terrarium på 45 × 45 × 45 cm. Grodorna bör inte hanteras, eftersom huden är känslig. Vid rengöring flyttas djuret i ett glas med fuktig mossa.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Honorna (18-19 mm) är något större än hanarna (16-17 mm), och hanarna känns igen på lätet. Åldern vid könsmognad har inte dokumenterats. Ett säkert par får man bäst genom att föda upp en liten grupp unga djur tills paren bildas.

PARNING

Parningen har inte dokumenterats, och det är okänt om arten har en fast yngelsäsong. Hos *Andinobates bombetes* lockar hanen honan till äggläggningsplatsen, och en grupp med något fler honor än hanar ger flest ägg. Ett par kan hållas tillsammans och få vara ifred i ett tätt planterat terrarium.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Äggläggningsplatsen och antalet ägg har inte dokumenterats för arten. En förälder bär grodynglen på ryggen till vatten, troligen i bromeliornas bladtrattar. Hos *Andinobates bombetes* lägger honan 1-2 ägg åt gången, helst på fuktig skogsjord, och de siffrorna är använda i rutan.

Grodynglen kan växa upp i bromeliorna eller föds upp var för sig i små bägare med rent vatten. De matas med fiskflingor i små mängder så att vattnet inte blir grumligt.

METAMORFOS

Kläcktid och larvtid har inte dokumenterats för *Andinobates dorisswansonae*. Hos *Andinobates bombetes* kläcks äggen efter 16-24 dagar, och larvtiden är omkring 110 dagar med fiskflingor som foder och upp till 150 dagar eller mer med annan föda. När frambenen kommer sänks vattnet till högst grodyngelns höjd så att den lilla grodan lätt kommer upp på land.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nyförvandlade ungarna mäter omkring 12 mm (siffran är lånad från *Andinobates bombetes*). Håll dem i en liten, fuktig box med hushållspapper eller löv, en bit bark och en växt, spraya två gånger om dagen, och se till att det är god luftväxling. De första veckorna äter de hoppstjärtar; därefter kan de få de minsta bananflugorna. Pudra fodret med kalk. Först efter flera månader kan de flyttas till ett större terrarium.

Hälsa och vanliga misstag

Det finns ingen artspecifik kunskap om sjukdomar. De typiska felen hos små pilgiftsgrodor från svala bergsskogar är dessa:

- För hög temperatur: djuren sitter passiva, äter dåligt och blir mottagliga för hudsjukdomar. Kyl ner terrariet.
- För torr luft: huden blir matt, och grodan tappar vikt. Spraya oftare, och kontrollera botten.
- Stillastående luft och för vått löv: mögel och hudinfektioner. Se till att det finns svag ventilation.
- Magra djur som slutar äta, eller djur med hudförändringar: kontakta en veterinär med kunskap om amfibier.

Arten är sårbar och finns bara i ett litet område, så djur får aldrig tas från naturen.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.

Hela guiden med karta och uppdateringar: herpy.org/sv/pilgiftsgrodor/andinobates-dorisswansonae